

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XV. Visio Dei summum omnium gaudiorum fusiùs explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

in paucis annis. Inde jam requies erit, & finem non habebit. Paucos annos laboras, & in ipsis laboribus, non deest consolatio, non desunt gaudia. Sed noli gaudere in seculo, gaude in Christo.

Si diceret tibi Deus (Decies centenis millibus annorum labora) magnam tibi gratiam faceret. Nam hi tot anni ad finem decurrunt, at tui laboris merces nullum videbit finem. Sed nequitiam tibi Deus decies centena millia annorum, non decem millia, non mille, sed nec quingentos laboris annos imperat: Hoc tibi dicitur, Annis pauculis labora dum vivis. Quanta hæc gratia? Et tu etiamnum deliberas, num labores?

Si vis sustinere laborem, attende mercedem. Cum autem attenderis, quid sis accepturus, omnia tibi erunt vilia, quæ pateris, nec digna æstimabis pro quibus illud accipias. Nam utique fratres, pro æternæ requie labor æternus subeundus erat. Æternam felicitatem accepturus, æternas passiones sustinere deberes. Sed si æternum sustinere laborem, quando venires ad æternam felicitatem? Sed planè possit esse longa tribulatio pro æternâ felicitate. Est mille annorum esset? appende mille annos contra æternitatem. Quid appendis cum infinito quantumcunque finitum? Decem millia annorum, deciescentena millia, si decendum est, & millia millium quæ finem habent cum æternitate comparari non possunt. Huc accedit quia non solum temporalem voluit laborem tuum Deus, sed etiam brevem. Paucorum dierum est tota vita hominis, etiam si lata duris non misereantur. Si ergo per totam vitam suam homo in laboribus, & in ærumnis esset, in doloribus, in tormentis, in carcere, in plagis, in fame & siti omnibus diebus, horis omnibus, per totam vitam suam usque ad æternam senectutis, pauci dies sunt tota vita hominis: quo labore transacto, veniet regnum æternum, veniet sine fine felicitas, veniet æqualitas Angelorum, veniet hereditas Christi, veniet coheredes Christus.

Cum ergo labor fatigat, cum ærumnæ premunt, hoc ipsi nobis identitè occinamus: Non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam. Paulus ipse cur id tam affirmatè dixerit, rationem hanc reddit: Id enim quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostre, supra modum in sublimitate, æternum gloria pondus operatur in nobis. Hic penitorem agit Paulus & libram manu gerit, in cuius alteram lanceæ miserias vitæ istius omnes conijcit, in alteram celeste præmium componit. Sed quia lanx illa miseris plena, velut patiens plumulis nihil onerata violenter attollitur, lanx autem ista præmio celesti gravida subsidit, ita demum Paulus velut libripens pronuntiat: Quod in lance primâ est, leve ac momentaneum instar plumulæ est: quod verò in lance alterâ, æternum gloria pondus est, & quindecim pendit auri centumponidia.

Quocirca nemo miretur Paulum in tantis laboribus, in tot periculis, in ærumnis innumeris, in quotidianâ penè moriendi necessitate adeò non defecisse: leve illi ac momentaneum videbatur, quidquid tolerandum erat. Hoc ipse met ingenue fateatur: Propter quod non desicimus. Non enim condignas censuit passiones huius temporis ad futuram gloriam.

Ad rem insignissimè Augustinus: Verum est, inquit, quod dixit Apostolus: Etiam quod ad præsens est, temporale est, & leve tribulationis nostre, iuxta incredibilem modum, & in incredibilem modum, æternum gloria pondus operatur nobis. Ecce quantum pretium damus, quodammodo unam siliquam ad accipiendos thesauros sempiternos. Siliquam laboris ad requiem incredibilem. Gaudes ad tempus, noli ibi fidere: tristis es ad tempus, noli desperare. Non te corrumpat felicitas, & non frangas adversitas. Promiste requiem, patere molestiam. Minatur ignem æternum, contemne dolores temporales.

Ergo non contemplantes quæ videntur, sed quæ non videntur, vultum animumque attollamus caelo. Virebimus Deum sicuti est. Appendamus cum Paulo & labores nostros, & nostra præmia, & gravissimas etiam ærumnas, leve ac momentaneum appellabimus. Pro-

Tom. I.

Apter quod non deficiamus, dum æternum illud glorie pondus obtineamus.

CAPUT XV.

Visio Dei, summum omnium gaudiorum finis explicatur.

Narrat Palladius, quâ ratione Macarius Alexandrinus animo in cælum evolare sanctissimè conatus sit. Consilium suscepit Macarius quinque omnino dies, non aliâ quàm de Deo rebusque divinis ac celestibus cogitationes admittere: atque his impransum, inæternatum, & quantum licuerit infomnem inhærere, nec sinere, ut animum his cogitationibus affixum, quidquam inde avellat. Eo animo tugurium occlusit & obsecravìt, ut quibuscunque demum foris turbantibus, nil responsi daret. Ita Macarius destinationis suæ certus, incepit stare, sibi quæ ipse dicere: En ascendimus in cælum; tu cave prius descendas, quàm tempus præstitutum abierit. Sat illic hominum habes quibuscum loquaris, habes beatos Angelos, habes ipsum Deum: fructu colloquii divinis, gusta beatorum delicias. Geminis dies noctesque sic perdis & pernox stetit, abiecit cæli dulcedine. Verè conversatio illius in cæ-

Palladius de Macario Alexandrino c. 19. & 20.

Philipp. c. 3. v. 20.

Cacodæmon religiosissimam hanc contumaciam aggerimè ferens, & turpe sibi iudicans eò vivos homines subvolare, unde ipse præcipitatus esset ad æternam mortem, hoc machinari aggressus est, ut omne tugurium ardere videretur; ipsam etiam stercem, cui Macarius insisteret, fallax flamma corripuerat, jamque undique vir sanctus se flammis circumdedit. Ita terribus incæpto destitit. Causam homo religiosissimus additivans: Deo, inquit, fortassis id permittente, ne mihi hoc reputaretur insuperbiam.

Rude tex- tum ejunctis.

Credibilissimum est, cacodæmonem vix quidquam adeò molestè ferre atque cum cælum sumimus meditandum, & nos ipsos veluti in eo collocamus. Hic insaniat Diabolus, cum sciat, se his sedibus pulsus, in quas homines è luto ficti, sint evehendi. Non terreamur hæc invidentiâ Diaboli, sed tantò crebrius de cælo cogitare, de cælo loqui lubeat, quantò demon molestius ob- turbat. Id vetare non potest vaserimus alator. Vellere nos potest & vexare, impedire aut vocare non potest, si nolimus.

Eam in rem proximo capite de Visione Dei loqui cepimus, quo duo hæc explicata, quid Dei Visio, & quod primarium virtutis præmium sit. Sequuntur plura de hoc eodem Dei aspectu differenda, in quo scilicet hæc visio consistat, quid ad eam necessarium, & quomodo fiat. Hæc ordine sunt exponenda.

Hic in antecessum, mi Lector, moneo, ea quæ dicturi sumus, ne difficilia crede, aut scholis aptiora. Ad cuiusvis captum sic illa expressè ac planè conabor sub oculis dare, ut nemo facile futurus sit, cuius intelligentiam effugiant.

§. I.

Tertio loco igitur querendum: De aspectu in quo Aspectus consistat: Beatus Thomas, & cum eo Theologorum scholæ, tria huc requirunt: Cognitionem, Apprehensionem, Fruitionem. Obscure & barbarè videmur loqui. Res illicò patebit. Nam complura quæ de his articulis scholæ præcipiunt, studio transimus. Quæ de cælo tradimus, non audii tantum & legi, sed intelligi ac retineri cupimus, cum nihil æquè nobis expediat, quàm futuram Beatitudinem exactissimè animo & cogitatione comprehendere. Dicta facillimè sic capiemus.

Pictura meis oculis obijcitur summi artificii elegantissima.

Y 2

strat, & roborat, ut ea suos oculos in DEVM veluti solem, acie non laesa possit desigere.

Fit nonnunquam ut oculi judicent tres Soles à se videri, quod exponens Seneca: *Historici*, ait, *Soles vocant, & binos ternosque apparuisse memoriam tradunt; Græci paralia vocant, quia accedunt ad aliquam similitudinem Solis. Sunt autem imagines Solis in nube spissa & vicina, in modum speculi. Sic revera DEVS, velut Sol æterno lumine suo Beatos omnes illuminabit, ut & ipsi radios emissuri tanquam Solis imagines & specula divinitatis purissimæ.*

Lumen gloriae firmat aciem oculorum.

Sunt Chalcographi, qui tria quatuorve speculorum paria firmandis oculis affigant, sine quibus scalpura ætaria tam subtilis nunquam prodiret. Lumen gloriae Beatis loco centrum conspiciendum est: etenim illud sic eorum firmat aciem, ut infiniti splendoris Solem, non tantum non palpitantibus ac tremulis, sed vegetissimis, inconnivis, lætissimis oculis æternum cum voluptate summam sint aspecturi.

Hoc idem lumen gloriae, humanam mentem sic extendit & dilatat, ut illud immensum bonum suavissimè possit capere. Perinde ut lux vitæ hujus efficit, ut oculi duo innumera videre gradatim & particulatim, terrarum Orbem universum completi possint; sic lumen gloriae intellectum laxat, & amplificat, habilemque reddit ut DEVM comprehendat, & velut in se includat. Si hujus luminis vel scintilla nobis affligeret, subito à malis & ignorantibus omnibus immunes ageremus. Verum id fieri non potest, dum in regione mortis degimus. Multo minus est licitum, intrare aulam Dei, sacco vestitum. Sed ulterius.

Quinto loco quaeritur, Quomodo fiat Visio Dei? In Philosophorum Lyceis res notissima est, nihil videri nisi species visibiles, velut per specula; nihil intelligi, nisi per species intelligibiles. In exemplum fit istud: Hominem ante me stantem video. Hominis istius forma in oculo meo est, quæ Philosophis species vocatur. Ita DEVS quidvis vel oculus, vel intellectus admittit, id harum specierum beneficio fit. In cælo nihil negotii habent hæc species, procul inde exulant. Nam DEVS cum conjunctis Beati animæ per intimam præsentiam sese conjungit & unit. Quemadmodum ignis candenti ferro conjunctissimus & intimus, ferrum quasi merus ignis est, sic Beatus quasi merus DEVS. Significanter dixit Joannes: *Cum apparuerit, similes ei erimus.* Quod Gregorius exponens: *Anima in semetipsam, inquit, Auctoris sui inconveribilem speciem dum respicit, assumit.* Cur nolimus hæc capere, cum facillimè possimus? Cur verò divinos intuitus non tanti æstimemus ante obitum, à simili perspicuum fiet.

Si quis horum aut pratum omnigenis floribus velut tapete pictum densissimâ nocte transeat, florum varietatem, et si ei proximus, non æstimabit, quia non videbit alius tenebris impeditus: Ubi verò diluxerit, illam ludentis naturæ picturam uno obtutu cernet, & obstupescet. Ita prorsus, præsentem semper habemus DEVM, sed non cernimus præsentem, alius tenebris oppressi. Vel Aristoteli hoc credamus: In divinis Oculis nostros esse nocturnum: At ubi gloriae lumen effulserit, & DEVS esse intem cum Beati conjunctis animæ conjunxerit, in eamque divinitatem suam veluti transfuderit, mox gaudium tam inexplicabile, interminatum, mox tantum amoris incendium in Beatorum mentibus existet, tantopere Beati exardescunt ad id quod nunquam viderunt, ut eos æternitate totâ nullum unquam tædium inde sit avulsurum.

§. IV.

Magni ponderis quaestio inter Theologos hoc loco nascitur: Num DEVS, qui spiritus est, corporeis oculis videri possit in cælo? Eam silentio penitus transire vix sinit susceptum thema; illam tamen exactius definire dictionis nostræ brevis non permittit. Medio non intuiti, reor, ibimus. Patere, mi Lector, hæc paucula tibi nonnihil videri nubila. Veteres Theologi, non diffitemur, censuerunt à nemine DEVM aspici corporeis oculis.

Hic obsecro meminisse libeat, quod in plurimis fieri animadvertimus. Sæpissime unum dicendi aut scribendi auctorem centum alii, hos centenos alii mille; ut cervi ducem eorum plures, ovem unam alia plurimæ sequuntur. Neque verò in tantâ rerum mole ad unguem omnia exigi, nec ad aurificis libellam universa trutinari possunt. Circuli quadraturam nec Aristoteles, nec Archimedes, nec Euclides, summa ingenia, invenire potuerunt; à nemine tamen unquam deinceps invenienda asserere non cogimur. Gregorius de Valentia Deum videri posse, opinionis falsæ minimè damnandos esse. Nec desunt recentiores Theologi qui hanc pro viribus propugnent. Sic illi ratiocinantur. Si corporeus inferorum ignis potest torquere spiritum, cur corporis oculi non possint videre spiritum? Ignem Avernalem esse corporeum in Theologia notum est. Hinc illud Augustini: *Torquentur miris, sed veris modis.*

Deinde creata omnia Creatori suo ita sunt subiecta, ut non tantum habeant omnigenam facultatem ad patiendum, quod vult Creator, sed etiam ad agendum quodlibet ac producendum, ad quod ea conditor assumit, lem potest velut instrumenta; bonus serba deterimino etiam calamitatem optime pingit. Ita de divini Majestatis sentire prorsus æquissimum est. Nam in talibus, quod Augustinus affirmat, ratio facti est potentia facientis. Quod in Evangelio aliisque ejusmodi arcanis verissimum.

Accedit divini Voluminis auctoritas. Clarissimè Joannes in carne mea, inquit, debeo DEVM meum. Quem visum sum ego ipse, & oculi mei conspiciuntur sunt. & non alius. En meridianum Solem, si suo permittantur verba significatui. Quod si libeat, verborum interpretem audiamus. Meliorem Augustino nullus postulaverit.

Augustinus ergo ipsissimum istud indagaturus, his omnino verbis interrogat: *Utrum etiam corporalibus oculis ibi videatur DEVS, hoc in istâ quaestione versamus.* Ad quam luculentissimè respondet his omnino verbis, quæ optimâ fide adnumero: *Ratiocinatio illa Philosophorum, quæ ad substantiam aspectu intelligibilia videtur, & sensu corporis sensibilia, id est, corporalia, ut nec intelligibilia per corpus, nec corporalia per seipsa mens valeat intrare, si possit nobis esse certissima, profecto certum esset per oculos corporis etiam spiritualis, nullo modo posse videri DEVM. Sed istam ratiocinationem, & vera ratio, & Prophetica irridet auctoritas. Quid ad hæc dicitis, o boni, quicunque contradicitis? Addit Augustinus: Quod de Prophetâ Elyseo paullo ante diximus, nonne satis indicat, etiam spiritu, non per corpus, corporalia posse cerni? Sicut ergo constat videri corpora spiritu: quid si tanta erit potentia spiritualis corporis, ut corpore videatur & spiritu? Spiritus enim est DEVS. Quamobrem fieri potest, valdeque credibile est, sic nos esse visuros mundana tunc corpora celi novi & terra nova, ut DEVM ubique præsentem & universa etiam corporalia gubernantem, per corpora quæ gestabimus, & quæ conspiciemus, quæquævis oculis duxerimus, clarissimè perspicuitate videamus.*

Concludit demum Augustinus: Ita quacunque spiritualia illa lumina corporum nostrorum circumferemus, incorporeum DEVM omnia regentem, etiam per corpora contuebitur. Quid dici posset clarius? Unus hic Aristes pro mille testibus est.

Verum animi mei non erat, hic judicem agere, aut quidquam hæc in re definire, sed Augustini & aliorum cum illo sentientium mentem aperire. Cum priscis sapere plerumque tutius.

§. V. Quæ

QUæ omnia meritò nos impellant, ut suis quisque oculis quotidie concionetur in hunc ferè modum: O mei oculi, avertite vos ab omnibus, quæ periculosa vobis aut noxia occurrunt. *Adhuc enim modicum aliquantulumque, qui venturus est venit & non tardabit.* Tunc omnis voluptas saluberrimè jam subtrahita fenore millesimo redibit; res creatas omnes in Deo videbitis. Ne quæso in fallas vos oblectationes præcipitate: Differre paullulum cupiditates vestras, & brevè Voluptatis Oceanum in cælo habebitis, in quo suavissimè natabitis æternum. O mei oculi, cavete dum evolutis, ne sicut columbæ seducamini! Sunt prata floribus picta, sunt agri segete copiosè fertiles, qui invitant ut illuc pabulum evoleris. Attendite, cavete, latet anguis in herba, accipiter superne volitans, in vos collineat. Dulce malum, sed grande incautis imminet. Quid vultis videre, quod non licet habere? Fucata rerum species fallit, humana forma blanditur in mortem. Rex David hoc expertus est; idem mille alii experti sunt. Longè tutius est, penitus non videre noxia, quàm videre cautè. Oculi tunc verè cauti sunt, cum sanctè clausi sunt.

Elias vates, primus Anachoretarum parens, cui pro domo specus erat, mox ut delicias cælestes summis velut labris gustavit, sensuum fenestras clausit, os, oculos, vultumque totum pallio cooperuit.

Silvanus Abbas, cum prolixè preces finiisset, manus oculis opponens, sic eos allocutus est: O mei oculi, diem vobis negari permittite. Claudamus has valvas, quæ vix unquam sine periculo patent. Nihil est in Orbe terrarum, nihil est quod visu dignum sit. Quidquid ostentat terræ, modicum; vile, nihil est ad cælum. In cælo magna, pulchra, æterna sunt. Illic abundabimus: Videbimus Deum.

Hic ego animi puritatem monstro: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Puritas animi pretium est ad æternum hoc spectaculum emendum. Huic Puritati obtinendæ nihil cogitamus, nec magis necessarium est, quàm omni mortalium voluptati promptissimè valedicere, nam eam illic cum fenore millescopo recepturi voluptatibus longè maximis cumulabimur.

Hic grande quid dixero. Si tantis cæli gaudiis, non nisi unicà liceret dieculà, vel horulà frui, rectissimè saperemus, si nihilominus complures annos rigidissimæ virtutis disciplinam amplè asperitum vitæ genus duceremus, ad unicam illam horulam obtinendam. Illud

Aug. tom. 1. quod Augustinus in eam rem assermatissimè dixit, vel l. 3. de libero arbitrio inculcandum est: Tanta est, inquit, pulchritudo, & arb. c. 25. & jucunditas lucis æternæ, ut etiam si non liceret amplius in eâ manere, quàm unus dies morà, propter hoc solum innumerabiles anni hujus vitæ pleni delitiis & circumfluentia temporalium bonorum rectè meritorè contemnerentur. Non enim falso aut

pravo affectu dictum est: Quoniam melior est dies unus in atris tuis super millia. O Beati mundo corde, ut per hoc efficiamini consortes naturæ divinæ!

CAPUT XVI.

De Dei Visione plura explicantur: Maximè Quid in Deo visuri simus.

REFERT Isidorus, in Idumæa fluere fontem, quem Job nominant, quater anno uno colorem variare. Principio quidem pulverulentus fluit ac turbidus: Dein purpuram induit, ut sanguinolentus censeretur: Tertio colorem prasinum ac viridem assumit: Denique purus ac limpides meat. Huic fonti non absimilis est humana vita; majorem partem limosa & turbida; nonnumquam sanguine infecta, & cruentis flucti-

Abus: Vix quidquam habet gaudii sine luctu, nec mellis aliquid sine felle: Interim subviridis, vitreusque color, spes vitæ melioris non deest, solatur nos secutura felicitas, annos æternos in mente habemus, ita luctum gaudio mutandum non odimus. Succedit tandem pellucidissimi fontis crystallus, *Agua viva, saliens in vitam æternam.* Hic crystallinus argenteusque fluvius sanguineo-lentum turbidumque rivum extrudit. *Fluminis impetus perlat, & latificat civitatem Dei.*

Eo statim momento quo Deum aspiciemus, omne miseriarum ac calamitatum agnien evanescet. De hoc beatissimo Numinis aspectu orsi sumus dicere. Explanatum est 1. Quid sit Dei Visio. 2. Visionem Dei caput esse beatitudinis. 3. In quo Dei visio consistat. 4. Quid ab eâ etiamnum excludat. 5. Quomodo ea fiat. Restant explananda sexto loco. Quomodo nos Dei Visio transformet in Deum. Septimo. Quid denique visuri simus in Deo. De postremis duobus nunc differemus.

§. I.

QUOD igitur sexto loco statuimus, est Quà ratione nos Dei Visio in Deum transformet. Ab æterno illo Miraculo divinæ formositatis, quæ profus infinita, inestimabilis, nihil sanè pulchrius est aut formosius animæ beatæ, quæ Deo tam similis, ut non possit esse cum Deo major similitudo. Sed num hoc satis aur capimus, aut credimus? Certe Theologorum illud exploratæ veritatis censendum, quod illi his verbis enuntiant: Beati-major estudo est summa & perfectissima communicatio divinitatis, cuius mens beati est capax. Quemadmodum verò vitreus aquæ caliculus, in dolium vinatum insusus, & colorem vini & odorem induit, fitque planè vinum: sic profus Beati transformabuntur in Deum: similes ei erunt, sicuti est. Tanta enim inter Beatos omnes & Deum erit conjunctio, tanta unio, ut Beati cuiusque anima in Deum, velut in mare immensum se mergant. Atque hinc voluptatum omnium affluxus inenarrabilis, æternus.

Nos ipsos, obsecro, nonnihil circumspectamus, dum hic illi vitæ meliori præcludimus. Heu quàm undequaque afflictis, quàm miseris cooperi, quàm deformati ærumnis & peccatis sumus, quàm perditii demur! Velut umbra & larvæ obimus, semimortui ad mortem tendimus. Verum inter miseriam hanc, & illam felicissimam vitam unicum interest momentum, quod nos subitò miseris & noxis omnibus exoneratos, jam sapientiâ ornatos, jam divitiis & gaudiis plenos, jam bonis omnibus cumulosos super omnes reges veluti Deos Deo simillimos, ad sceptrum & diademata evehet. Hoc Deus nobis in filio velut in prototypo monstravit. Die Parasceves pependit Dei filius in cruce ut latro, imò ut eorum coryphaeus, nam latronum pependit medius, ab omni populo irritus, spinis operatus, tormentis undique confectus, viribus & sanguine exhaustus, ita & mortuus est inter mutuas hostium gratulationes & applausus. Post triduum hic ipse in trabe extinctus ad vitam rediit, paullò post vi suâ in aërem se libravit, cælos penetravit, ad Patris confessum summâ gloriâ receptus. Quales hæc vices, quàmque subitæ mutationes: E cruce in paradysum, è tumulo in cælum. Ita solet Deus; hic Dei mos est, pauperem honestare subitò. Quod enim ostendit in filio, id in usu habet, & in nos etiam exercet. Nam quos præcivir, & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui. Quapropter non turbemur, obsecro, nec adeo indignemur, etsi jam sputis & probris, etsi calcibus in nos elisis premamur: Momento in dignitatem regiam assurgemus, transformabimur in Deum Visione Dei.

§. II. Septi-